

PRAVICA

GLASILO KRŠČANSKEGA DELOVNEGA LJUDSTVA

Inserati, reklamacije in naročnina na upravo „Jugoslovanska tiskarna“, Kolportajni oddelek, vhod s Poljanskega nasipa 2.

Inserati se računajo
:: po dogovoru. ::

Izhaja vsak četrtek popoldne.
V slučaju praznika dan poprej.

Cena:

za en mesec Din. 4
za četrt leta „ 12
za pol leta „ 24

Posamezna štev. stane 1-25 Din.

Uredništvo:

Ljubljana, Kopitarjeva ul. 6/III.

Rokopisi se ne vračajo.

Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Ljubljana, 3. VII. 1923.

Vsi dogodki zadnjih časov nujno narekujejo krščanskosocialnemu delavstvu v Sloveniji, da se po svojih zastopnikih zbere, pretresa svoj socialni program, ga eventualno izpopolni in, kjer je treba, prilagodi novim razmeram in potrebam.

Spričo naraščajoče politične in socialne reakcije vesoljnega velekapitalizma mora krščansko delavstvo odločno naglašati svoje protikapitalistično stališče, dati izraza svoji neomajni volji, da se bori dalje za pravice socialno koristnih delovnih stanov in slejkoprej stremeti za temeljno preuredbo družbe v smislu svojega dosejdanega programa. V političnem oziru se ima pobijati diktatura kogarkoli, varovati pravice demokratičnega ljudskega zastopstva, preurejenega na podlagi stanovskega načela in odklanjati vsak povratek k starim monarhizmom.

Vendar pa se je krščanskosocialnemu delavstvu treba obenem z ostro črto načeloma ograditi napram materialistično-razrednemu stališču marksističnega socializma. Boj delavskega stanu nasproti kapitalizmu je nujna samoobramba, njega končni cilj pa mora biti moralna vzajemnost vseh za človeško družbo potrebnih stanov, ki si morajo priboriti pravno priznanje kot za družbo koristnih korporacij, da se končno izloči njihova medsebojna borba in doseže moralna in pravna solidarnost vseh. Z eno besedo, krščanskosocialno delavstvo mora še bolj in še globlje naglašati svoje krščansko stališče, čimbolj ga kapitalizem in marksizem tajita.

Jako veliko pažnjo mora krščanskosocialno delavstvo posvečati političnim vprašanjem, kar je doslej premalo upoštevalo. V tem oziru si mora vzeti za zgled angleško delavsko stranko. Treba je poudarjati nujno potrebo federalistične ureditve vseh držav, se zavzeti za zvezo vseh evropskih držav in stremeti za ustvarjanjem najvišjega mednarodnega razsodišča, v katerem imajo vse države brez izjeme biti zastopane. Zahtevati je znižanje vojaških kontingentov, omejitev oboroževanja na minimum, in reformo modernega lažidemokratskega parlamentarizma, ki je danes zgolj orodje velikih bančnih koncernov. Tirjati je odpravo tajne diplomacije in vseh tajnih meddržavnih pogodb. Razzun stanovsko-gospodarskih zastopstev z zakonodajno močjo se mora stremeti za uvedbo ljudskega referenduma, predvsem, kadar gre za napoved vojske, nove davke, izpremembo ustave, važne socialnopolitične zakone in nove smernice v zunanji politiki.

Glede avtonomije, ki Slovenijo zlasti zanima, se mora posvečati velika skrb tudi vprašanju čim širše in postavljati avtonomije uže občin, teh najvažnejših stanih državnega in narodnega organizma, tako da avtonomija zraste od spodaj navzgor in ne narobe.

Slednjič poudarjamo ogromni pomen vzajemnosti med delavskim in kmetskim stanom. Na to smo ves čas svojega obstoja premalo mislili in moramo svoj program tozadevno znatno izpopolniti. Obdelovalec zemlje in tovarniški delavec se morata zblíževati, vsa medsebojna nasprotstva izravnati in izvesti popolno krščansko solidarnost med seboj. V to svrhu je treba temeljitega pretresa naših dosedanjih smernic.

Treba je resnega, smotrenega in od duha krščanske ljubezni prešinjenega dela; demagoštvo mora biti tako daleč od nas kakor vsako reakcionarstvo. X. Y.

Brez naslova.

Nazadnjiaki posebne sorte so naši demokratariji in stari liberalci, kateri postajajo polagoma »serbisch radikal«, ker bi bili radi »hoffaehlig«. V svojih žurnalnih smejajo Zvezo delovnega ljudstva, ker v blagor Ljubljane ustvarja poklicno gasilstvo, ki bo ob vsakem pojavu hitreje pri roki, kakor more biti prostovoljno gasilstvo. V nemškem Gradcu, ki ni dosti večji, kakor zaspana Ljubljana, imajo pa že poklicno gasilstvo celih 70 let.

56 letni Narod je zopet enkrat zasanjal in povedal, da je naša država dober oče, kar morajo gospodarji »des alten Herrn« že iz lastne izkušnje najbolj znati. Če Narodovi naročniki državni nameščenci tudi tako sodijo, zelo dvomimo. Ker je država Narodu »dober oče«, ji za to priporočila, naj nastopi »dobri oče« proti Radiću in seveda proti slovenskim »klerikalcem« z vso strogo stjo zakona. Svoje avstrijske policijske preteklosti stric »Narod« v resnici ne more pozabiti.

V oiki seveda vse slovensko časopisje vodi gospod Narod, ki je 4. VII. 1923 bon ton slovenskih naprednjakov obogatil s sledečimi pokloni: pravi jezuiti, pop Korošec, vatikanski lisjak, velečastiti bogomolec iz Ljubljane. Da bodo kljub takim duhovitim poklonom gotovi naši dobri odlični gospodje še vedno delati komplimente liberalcem, je pa seveda samoobsebi umljivo!

— aa — je v neseserskem tedniku spisal uvodnik, katerega začetek ni slab, nadaljevanje je že zmedeno, konec pa tak, da bi se moral člankar pravilno podpisati — ia —

Viničar.

Viničar ni navaden gospodarski ali poljedelski posej, marveč kvalificiran delavec, ki ga najame vinogradnik za določeno dobo, da obdeluje vinograd in tudi oskrbuje posestvo svojega gospodarja. Viničar opravlja svoje delo deloma v akordu, deloma v dnini. Redno delo v vinogradu traja od jeseni do pomladi približno 110 dni, od pomladi do jeseni pa približno 230 dni. Pozimi se lahko delo poljudno razdeli, poleti to ni mogoče, ker zavisi od pravočasne izvršitve vinogradskih del ves dohodek. Viničarji kot poseben delovni stan prebivajo v nekaterih vinorodnih krajih Štajerske, zlasti v okolišu mariborskega, ptujskega in ljutočanskega okrajnega glavarstva. Politični okraji Konjice, Celje in Brežice imajo le malo viničarjev, dasi je vinogradništvo tudi tu zelo razvito.

Vseh viničarjev z rodbinskimi člani je okoli 40.000. Največ jih je v krajih, kjer so lastniki vinogradov meščani ali tuji, sploh oddaljeni vinogradniki, posedujoči večje komplekse vinogradskih parcel, katerih ne obdelujejo sami, ampak z najetimi delavci. Po teh okolišnih se ločijo viničarji tudi v dve vrsti: v gosposke in v kmetske viničarje. V najslabšem položaju se nahajajo gosposki viničarji. Njih gospodarji so večinoma tujerodni gosposke, ki v nemških mestih uživajo sadove slovenskih viničarjev in plačujejo svoje delavce — oskrbnike s samotno nizkimi plačili. Haloze v Slovenskih Goricah nudijo v tem oziru najbolj žalostno sliko viničarja — tlačana. Bolje je v mariborskem in deloma v ljutočanskem okraju. Tu so takozvani kmetski viničarji, ki obdelujejo skupno s svojim gospodarjem — sodelavcem vinograde in dobivajo prehrano in plačo v gotovini. Viničarji imajo navadno prosto stanovanje, nekaj naravnih prejemkov in vodijo lastno gospodinjstvo.

Že v mirnih, predvojnih časih ni bil položaj viničarjev posebno sijajen. V današnjih razmerah pa se morajo viničarji smatrati za najsiromašnejši sloj v Sloveniji. Po nekaterih krajih žive viničarske rodbine, ki so po večini z otroki bogato obdarjene — poprečno pride na viničarsko rodbino sedem otrok —, naravnost v obupnih razmerah. Odrasli so skrajno pomanjkljivo in siromašno oblečeni; otroci letajo napol nagi okoli; primanjkuje potrebnega živeža; iz vseh koč gleda siromaštvo in obup. Poprečni zaslužek viničarjev na dan se giblje med 20 in 40 K. Predvojni dnevni zaslužek je bil 40 do 80 vin. Vino je prodajal vinogradnik pred vojno liter po 20, 22, 24, 26, 28 do 30 vinarjev, sedaj ga prodaja po 16, 18, 20, 22, 24 do 30 K. Ta slika kaže jasno, da sedanji zaslužek nikakor ne odgovarja predvojnemu zaslužku; z

dohodki vinogradnikovimi in z visoko draginjo življenjskih potrebščin pa sploh ni v nikakem soglasju.

Posledica je obubožanje na celi črti, s čimer gre roko v roki fizična in moralna propast viničarjev. Nevednost in najrazličnejše bolezni so razširjenje med viničarji bolj nego kjerkoli. Ni čuda. Otroci nimajo ne obleke ne obutve, da bi pohajali šolo, za zdravnika ni potrebnih denarnih sredstev.

Revščina je kotičke najrazličnejših deliktov. Po kazenski statistiki je vzrok in povod zločinov v 80 slučajih izmed 100 uboštvo. Dogodili so se slučaj, da je bila vsa viničarska rodbina odpeljana v zapor zaradi tatvine, ker je kradla svojemu gospodarju seno ali les ali druge reči. Sodnik je sodil po mrtvi črki, sociolog bi sodil drugače. Na žalost se naša sodišča kakor tudi naši posestniki drže poganskega načela o nedotakljivosti lastnine, kar povzroča vedno večji prepad med posedujočimi in neposedujočimi.

Izmed vseh delovnih stanov so viničarji najpoboljšani zaščiti in pomoči. Razredno nasprotje med posedujočimi vinogradniki in neposedujočim viničarskim proletariatom je najbolj kričeče in meji ponekod naravnost na tlačansko razmerje.

Industrijsko delavstvo je organizirano in si pribori svoje pravice če treba s štrajkom. Viničar je prepuščen sam sebi. Iskal je po prevratu pomoči pri socijalistih in komunistih, ki so mu obetali zemljišča; ali dali mu niso ničesar.

Krščanska socialna organizacija ni slepila in mami-la viničarjev z demagoškim frazami, ampak delala stvarno za izboljšanje njih položaja. V zadnjih dveh letih jim je izposlovala 200.000 kron podpore pri deželni vladi v Ljubljani. Zadnji čas je poslala zopet spomenico ministrstvu za socialno politiko, v kateri zahteva podporo v znesku 100.000 Din., takojšnjo uzakonitev viničarskega reda in zavarovanje viničarjev za bolezen, nezgode, starost, onemoglost in smrt. Istočasno je predložila pokrajinski upravi drugo spomenico, v kateri zahteva na podlagi ustave, da intervenirajo okrajna glavarstva pri vinogradnikih za zboljšanje gmotnega položaja viničarjev.

Prepise spomenic smo poslali našim poslancem, da store od svoje strani potrebne korake za viničarje. To akcijo je započela Jugoslovanska strokovna zveza, ker stoji na stališču: najpotrebnejšim in najubožnejšim največ pomoči. Viničarjem pa damo ta nasvet: združite se, strnite se v močno organizacijo in dosegle boste vse ugodnosti, ki ji ima kvalificirano industrijsko delavstvo, zakaj le v slogi je moč.

Socialni zakoni naj ne ostanejo na papirju, ampak naj se izvedejo!

Jugoslovanska strokovna zveza v Ljubljani je poslala ministrstvu za socialno politiko spomenico, ki se glasi v prepisu:

Strokovno tajništvo Jugoslov. strok. zveze Ljubljana, Stari trg št. 2.

Št. 430/23.

Ljubljana, dne 25. 6. 1923.

Ministrstvu socialne politike

Beograd.

Jugoslovanska strokovna zveza v Ljubljani predloži v imenu svojega organiziranega delavstva nastopno spomenico:

1.) Lastniki industrijskih podjetij naj se prisilijo, da začno takoj zidati »Dečja zavetišča«, kakor predpisuje zakon o zaščiti delavcev v §26. Isti zakon je določil rok 6 mesecev za zidanje omenjenih zavetišč, šteto od dne razglasitve v »Službenih novinah« dne 14. junija 1922, toda doslej se ni še nič ukrenilo.

2.) Prav tako naj se prisilijo lastniki industrijskih podjetij, da brez odlašanja napravijo ambulatorije za nujno pomoč obolelim in poškodovanim delavcem, da preskrbe dalje potrebno število stanovanj za nastanitev pomožnega osebja in da končno postavijo kuhinje, kjer bo dobivalo delavstvo poceni hrano, kar je tudi predpisano v §32 zakona o zaščiti delavcev.

3.) Ministrstvo socialne politike se pozivlja, da nemudoma izvede zavarovanje stalnih poljedelskih delavcev (poslov in viničarjev) zoper bolezen in nezgode, ki bi se moralo izvesti glasom §6 zakona o zavarovanju delavcev v enem letu, šteto od dne razglasitve tega zakona v »Službenih novinah« dne 30. maja 1922, toda o statutu, ki ga je napovedal zakon v roku enega leta, to je do 30. maja 1923, dosihdob ni ne duha ne sluha.

4.) Ker je upravičena bojazen, da se bo zavleklo kakor drugo tudi zavarovanje za slučaj onemoglosti, starosti in smrti, za katero je določen rok do 1. julija 1925 v zmislu zakona o zavarovanju delavcev §209, zahtevamo da ministrstvo pravočasno zbere potrebne podatke ter izda v določenem roku tozadevne statute.

5.) Začasna Delavska zbornica v obliki, kakor ob-

stoji sedaj, nima nikakega zmisla in nikake koristi za delavstvo; zato zahtevamo, da se nakažejo Delavski zbornici potrebni krediti v svrhu takojšnje izvedbe volitev za definitivno Delavsko zbornico.

6.) Protestiramo najodločneje zoper uvajanje srednjeveškega fevdalnega sistema, v prvi vrsti zoper zakon o kuluku, tlaki, ker je to protustavno in za svobodnega državljana ponižujoče, ker zadene dalje tlaka le poljedelskega in industrijskega delavca, ki se na eni strani ne more odkupiti in ki bo na drugi strani izgubil letno zaradi tlake zaslužek 15 dni, ne glede na nevarnost, da bo marsikateri podjetnik zaradi tlake odslavljal delavca in namestil drugega in končno glede na krizo, ki bo nastopila v delavskih družinah zaradi preživljanja, ker bodo družinski očetje prisiljeni hoditi na tlako brezplačno in ne bo nikogar, ki bi skrbel za rodbino. Zoper ta zakon se mora dvigniti celokupno delavstvo, ker ogroža eksistenco in pospešuje brezposelnost. Razen tega, da je ta zakon skrajno reakcionaren in nesocialen, je slednjič tudi protustaven, ker je po členu 35 ustave dolžna graditi in vzdrževati prometna sredstva država kot taka in ne državaljan poedinec.

7.) Zahtevamo, da državna oblastva izvajajo člen 36 ustave, ki prepoveduje odušitvo vsake vrste ter da občutno kaznujejo verižnike in navijalce cen bodisi pri živilih, bodisi pri obleki, bodisi pri drugih življenjskih potrebščinah.

8.) Zahtevamo, da se socialna in ekonomska določila, obsežna v III. oddelku ustave ne samo ne kršijo, marveč točno izvajajo po zmislu in besedilu, opozarjajoč v prvi vrsti na določilo glede zavarovanja delavcev za brezposelnost, onemoglost, starost in smrt.

9.) Prosimo in zahtevamo, da ministrstvo to spomenico v polnem obsegu uvaža, ukrene vse potrebno in o svojih ukrepih obvesti podpisano organizacijo.

»Jugoslovanska strokovna zveza v Ljubljani.«
Ta spomenica je bila izročena tudi našim poslancem, da store od svoje strani potrebne korake. Pozivljamo vse strokovne organizacije, da se pridružijo v interesu delavstva tej akciji.

Žumer Srečko :

Kapital in kapitalizem.

Vse kar vidimo okrog sebe, je kapital. Poslopja, tovarne, zemljišča, zemlja sploh vse je kapital, kateri je od Boga ustvarjen človeku, zato da se preživi. Gotovo je, da brez tega bi življenje ne moglo obstajati. V ta namen je Bog vso zemljo preje izgotovil in šele potem je ustvaril človeka po svoji podobi in mu rekel: vse to naj ti služi. Človek je pričel zemljo gojiti, jo obdelovati, in rodila mu je sad, potem katerega se preživlja. Najprej je bil kapital, potem šele človek. Kako bi pa človek živel, kako bi služil svojemu namenu, katerega mu je ob vstvarjenju dal Bog, ako bi ne imel potrebnega pripomočka k temu, ako bi ne imel vsakdanjega kruha. Življenje bi bilo nemogoče.

Nastane pa drugo vprašanje, kako se pa ta kapital izrablja, komu služi vse to stvarstvo božje? Po božjih zapovedih vsemu človeštvu enako, Bog je dal Adamu kot začetniku vsega človeštva vso zemljo v oblast. V njem je videl zastopnika vseh rodov in vseh narodov. Vse to naj služi tebi, ali vse to naj služi človeštvu. Ko bi hotel imeti dvojce vrste ljudi, to se pravi privilegirane tudi, bi moral ustvariti obenem dva človeka in dati enemu več, drugemu manj. Tako pa je Bog ustvaril samo enega človeka in dal zemljo v oblast samo enemu, to se pravi, da je to veljalo za vse njegove potomce enako. Vsem bo rodila zemlja. Vsi potomci naj se preživljajo na tej zemlji, zato da služijo Bogu in se tako izveličajo. To je osnovni božji zakon, katerega ne more nihče zavreči. Vsekakor vidimo, da je kapital nujno potrebno življenjsko sredstvo. Ali pa tudi služi ta kapital vsemu človeštvu enako? Ne! Človek je zavrgel božji zakon, lotil se ga je napuh, sebičnost in lakomnost. In kaj vidimo danes? Zavladal je kapitalizem, duh izkoriščanja, izmозgavanja, duh nadvlade.

Kaj nam nudi današnja slika človeštva? Velikanske stavbe, tovarne. Kdo je vse to naredil? Ali ne delavec s svojimi žuljavimi rokami s potnimi sragami na obrazu? Vse to je delo človeštva, delo truda in znoja. Vstopi se ob gotovem času pred tako industrijsko podjetje. In glej čuda! Namesto zdravih, veselih ljudi vidiš prihajati iz podjetja napol mrličje. In če greš za njim, kaj boš videl? Utrujen bo lazil po cesti, daleč proč od podjetja in v zaduhlem stanovanju boš videl kraj njegovega počitka, kraj njegovega razvedrila. Po pet, šest otrok mu bo priletelo naproti sestradanil in istotako potrebnih razvedrila. Zadušen se pršaš, kako vendar to? Saj je podjetje zato tu, da daje vsem zaposlenim dovolj k zadovoljnemu življenju. Toda ne. Zavladal je kapitalizem. Podjetja za časa modernega kapitalizma ni tu, da bi služila človeštvu, ampak človeštvo je zato tu, da služi kapitalizmu. Delavstvo mora služiti lastniku kapitala — zato da se lastniku kapital več in več ne prebistano naprej. Duh izkoriščanja in izmозgavanja je pri lastniku tako velik, da ne vpraša več po delavstvu, kako se mu godi, ampak vpraša le to, koliko se mu je kapital zvišal. Človeštvo je padlo iz svojega dostojanstva, podobna božja je padla do vrednosti stroja. Kakor podjetnik ve, da mora stroj, ako ga hoče ohraniti, potrebno negovati, tako smatra tudi človeka za stroj, katerega je potrebno le toliko negovati, da lahko vnapreduje izrablja njegove moči sebi v prid. Naslednja slika nam kaže očitno ta duh. Recimo, da se draginja zvišuje. Vse življenske potrebščine so se znatno zvišale, tako da je delavec v skrajni sili za svoje življenjsko vprašanje. Oglaš se pri delodajalcu za povišanje plače. In kaj se zgodi? Prvikrat ga energično zavrne, češ moram gledati na podjetje. Prvo je podjetje! Ne za to, da bi bilo v nevarnosti, ampak zato, da bi vendar ne bilo v nevarnosti naraščanje njegovega kapitala. Pride drugič, recimo delegacija podjetnikovega delavstva. Kaj se zgodi sedaj? Otrsa se in otrsa na vse ljube načine, ko pa vidi, da se več ne more, dovoli pogajanja. Prično se pogajanja. Brez vprašanja jih bo skušal zavreči na ta ali oni način. Ko jih pa ne more več, pa ti ta gospod, ali družba, ali karsikebodi pošlje svojega zastopnika. Pogajanja se prično in glej čudo. Zastopnik podjetja nima polnoveeljavnih moči skleniti kako pogodbo... Stvar gre dalje. Zastopnik pride končno vendar le s polno močjo in pogajanja se v istini prično. Toda kako ali na kaki podlagi se to vrši. Dotični zastopnik zahteva cene življenskih

potrebnosti, na osnovi katerih naj se potem zvišanje ugotovi. Zanimivo je pri tem to, kaj vse računajo pri tem. Na vrsto pride: turščina moka, fižol, krompir, kruh in podobne stvari. Ne vpraša se ne niti še na najpotrebnejše stvari k prehranitvi, kaj šele za ostalo družino in za potrebno izobrazbo. H. koncu se dobi srečno par kronic, katere pa že daleko več ne zadoščajo, ker se je podjetnik že veliko okoristil s tem, da je pogajanja tako dolgo zavlčeval. Kaj je tu delavec nasproti podjetju? Ali ni stroj, ali ne morda še manj ko stroj? Stroj se mora negovati brez vprašanja po potrebi, ali pri drugem stroju — delavcu pa toliko zavlčevanja, toliko zapostavljanja. In čemu vse to? Samo za kapital, kateri naj služi samo za garancijo brezskrbnega življenja podjetniku. To je pa kapitalizem. Duh sebičnosti, izkoriščanja... Temu velja ves naš boj, proti temu naj bo naš boj svet in odločen, kajti kapital, to je podjetje, je zato tu, da služi gotovemu delu človeštva enako. Zemlja je zato tu, da služi človeštvu v preživljanje, da lahko Bogu služi in se tako večno izveliča. Človeštvu moramo vrniti njegovo dostojanstvo, katero mu pripada, potegniti ga moramo iz strojnega uporabljanja nazaj k vrednosti človeka, da bo zemlja rodila svoj sad za vse ljudi enako. Bog je rekel vsem ljudem: ob potu svojega obraza boš jedel kruh, ki ti ga bo rodila zemlja. Nikake izjeme...!

Prosveta.

NAŠI DELAVSKI MLADINI.

Kje si naša mladina? Ustanovi in politiki v naše vrste! To je klic našega starega borca.

Ko smo pred tedni zborovali v dvorani mestnega magistrata v Ljubljani, smo imeli pred seboj zmagovito manifestacijsko zborovanje za naš krščansko socialni mladinski pokret. Na občnem zboru so došli zastopniki raznih organizacij, tako n. pr.: dr. Debevc za našo spoštovano izobraževalno maticou. S krščansko soc. zvezo zastopniki Delavske zveze, Orlovske podzveze in Jug. strok. zveze.

Poleg teh zastopnikov so prišli tudi med prve organizatorje v Ljubljano tudi tovariši zastopniki posameznih strokovnih organizacij z dežele tako iz Trebnjega, Kočevja, Preske in iz drugih krajev naše domovine iz Slovenije.

Konec zborovanja smo dobili vtis in željo do dela, to je da moramo našo delavsko mladino dobiti in prehiteti naše nasprotnike, kateri so se z tako vmezo vrgli na delavski mladinski naraščaj. To delo bo pri uspelo samo dotlej, ako bomo ramo ob ramo delali skupno. Tu ponovno povdarjamo, da ne zavajajte delavske mladinske organizacije. »Krekove mladine« temveč jo podpirajte duševno kakor tudi materično.

Mi delamo brez hrupa sistematično in vztrajno. Vsak večer se zbira delavska mladina: v ponedeljek je skušnja za igranje, v torek pridejo skupaj funkcionarji vseh odsekov v svojo usmeritve dela, vsako sredo je seja centralnega odbora, v četrtek sestaneč vsega članstva, predavanje in končno v petek zopet vaje dramatičnega odseka in tako smo na koncu tedna. To je notranje delo. Kaj pa na zunan? Tudi tu smo na delu. V kratkem ustanovimo podružnico »Krekove mladine« v ljubljanski okolici. Zanimanje za našo organizacijo se je začelo širiti po delavskih centrih ter pridobiva tal. Gible se tudi Štajerska, kjer deluje eden naših najboljših tovarišev. Delo je zastavljeno in uspehi ne bodo izostali.

In ti delavska mladina, ki še tavaš zunaj naše mladinske organizacije, pridji med nas, da vzrastemo, da pokazemo vsem, ki nas neljubo gledajo, koliko nas je in kaj hočemo.

Prihodnje leto bo naše leto in zato se moramo dobro pripraviti, kajti naše vrste se bodo morale pomnožiti in ojačiti. Ako bomo šli tako naprej, ugajmo, da ob prihodnji 30 letnega jubileja blagoslovimo in razvijemo prvi prapor krščansko socialne delavske mladinske organizacije.

Zatorej na delo. Strmimo vrste! V požrtvovalnem nesebičnem delu se bomo ojačili in bo prišel čas, ko nas bodo rabili oni, ki nas ne vidijo radi — to naj nas ne moti.

Redni članski sestanki »Krekove mladine« zborujejo vsak četrtek v prostorih Stari trg 2/I. Začetek vsakokrat ob 8. uri zvečer. Vsak član in članica naj smatra

udeležbo na sestanku za dolžnost. Na sestankih se lahko vplačajo tudi prispevki.

Je poletje in je lepo zunaj v naravi, vendar tedenska se že lahko utrga enkrat po eno uro. Pokažite udeležbo na sestankih, da umevate pojmiti važnost svoje organizacije.

»Krekova mladina« podružnica za okraj Sneberje Zadobrovo. Ustanovni občni zbor naše podružnice delavske mladinske organizacije »Krekove mladine« za Sneberje-Zadobrovo se je vršil dne 1. 7. v prostorih Černe-ta ob obilni udeležbi ondotne delavske mladine. Pristopilo je takoj k mladinski organizaciji 98 članov in članic. Iz Ljubljane je pohitelo ob tej priliki 25 članov med svoje tovariše, da se ondi spoznajo med seboj. Delavska mladina: sledi!

× × ×

Treznostnega zborovanja v univerzitetni dvorani v Ljubljani dne 24. junija t. l. se je udeležil v imenu Jugoslov. strok. zveze tov. Srečko Žumer. O sklepih, storjenih na tem zborovanju, se je posvetovalo načelstvo JSZ. v svoji seji.

Papirniško delavstvo.

MEZDNO GIBANJE DELAVSTVA PAPIRNIC VEVČE, GORIČANE IN MEDVODE.

Tekoči mesec se je vršilo mezдно gibanje papirniškega delavstva Vevče, Goričane in Medvode in tudi z uspehom končalo.

Sklenil se je naslednji kolektivni dogovor:

Dogovor, sklenjen med delavstvom združenih papirnic Vevče, Goričane in Medvode, zastopanim po osrednjem društvu kemičnih delavcev in sorodnih strok in strokovni zvezi tovarniškega delavstva na eni strani ter predstavitelji podjetja na drugi strani.

1.) Temeljne dnevne mezde se zvišajo in sicer: mladostnim delavcem do 18. leta za Din. 3.—, ženskam za Din. 4.—, profesionistom za Din. 6.— in vsem ostalim moškim delavcem za Din. 5.—. Akordne postavke ostanejo neizpremenjene, vendar bo podjetje v slučajih, kjer akordni delavec pri povprečnem delu ne doseže dnevne mezde, akordno postavko temu primerno povišalo, da doseže dnevno mezdo.

2.) Podjetje si pridržuje pravico, v slučaju potrebne redukcije ali preureditve obrata odvisno delavstvo odpuštili.

3.) Vsa ostala določila pogodbe od 5. februarja 1923 ostanejo še nadalje v veljavi.

4.) Ta dogovor stopi dne 1. maja 1923 v veljavo. Pri pogajanjih se je vršil shod kršč. soc. papirniškega delavstva v Vevčah. Obrazložila so se pogajanja in tudi zadržanje v organizaciji. Delavstvo je izreklo tov. Cviklju zaupnico. Na shodu se je nadalje sklenilo, da se ne bo delalo v organizaciji poprej, dokler ne v 80 % članarine redno plačane. V dokaz doslednemu delu se je določilo, da se vrši v 14 dneh ponovno shod, na katerem se bodo preštele vrste in v zmislu sklepa odločilo. V času med prvim in drugim shodom so se vršila pogajanja pri ravnateljstvih v Goričanah in Vevčah v zadevi posameznih notranjih obratnih zadev, ki so tudi povoljno uspela. Preteklo nedeljo se je vršil na prvem shodu napovedani shod.

Dvorana »Ljudskega doma« je bila nabito polna. Shod je otvoril tov. Kukovica, kateri je uvodoma podal poročilo o obratnih zadevah in nato z veseljem konstatiral, da je v zmislu zadnjega sklepa plačalo že nad 75 % članov polno članarino in strokovni davek.

Nato je podal besedo tov. Cviklju, kateri je v daljšem govoru orisal sedanje in bodoče naloge delavske strokovne organizacije ter prilagodil svoje poročilo lokalnim razmeram. Dotaknil se je tudi discipline, kateri se je podvrglo članstvo in je tako pokazalo, da je dozorelo za boje in zmožnost samostojnega nastopa ter se zaveda, da samo stanovska samozavest in lastna moč sta pogoj njegovega obstoja.

Po končanih poročilih se je nad 2 uri trajajoči lepo uspehi shod zaključil s pozivom na vztrajnost samoizpolnjevanje v strokovni organizaciji.

Politika je boj — organizacija je moč!

Isto. Toda sodišče je tedaj štel Galileju v greh, ker se ni bil držal določila, da na noben način ne sme braniti ali vzdrževati Kopernikovega nauka. Galilei se je skliceval na pismo kardinala Belarmina, v katerem niso stale besede »na noben način« in da zato ni mislil, da ravna količjak proti določilu kongregacije.

Druga točka, katere so dolžili Galileja je bila, da Kopernikovega nauka ni učil kot golo domnevo (hipotezo) ampak kot absolutno resnico. Tu se je izgovarjal Galilei, da je v ta namen še enkrat prebral svoj spis, da bi videl, če mu je morda nevede ali vsled raztresenosti ušla kaka trditev, ki bi nepazljivega bravca mogla prepričati, da je napačni (Kopernikov) nauk resničen, ne pa narobe. In v resnici je dejal Galilei, »sem našel dva dokaza«, ki govorita preveč v prilog kopernikanski teoriji. Bila je to posledica gole neresničnosti, nevednosti in nepazljivosti. Po tej izjavi, ki jo je bil Galilei govoril pri zaslišanju 10. maja je hotel že oditi, toda vrnil se je in dodal: »Da še bolj dokažem, da ne držim in da nisem nikdar vzdrževal tega obsojenega nauka, sem pripravljn nadaljevati svoj spis in v dveh nadaljnjih dialogih dokazati, da tudi tista dva argumenta ne držita«.

Pri tretji najbolj kočljivi točki njegovega zasliševanja je šlo zato, jeli Galilei, kljub temu, da je bil Kopernikov nauk obsojen od kongregacije vendar v srcu imel ta nauk za resničen. Na to vprašanje je Galilei odgovoril pri zaslišanju dne 21. junija rekoč: »Predno

Dr. P. A. T. :

Socializem in vera.

Galileo Galilei.

(Dalje.)

Druga Galilejeva obsodba 1. 1633.

Nedolgo po teh dogodkih 23. septembra 1632 je dobil florenški inkvizitor naročilo, naj pozove Galileja, da pred komisijo kongregacije opraviči svoje ravnanje. Galilei sluteč v kaki nevarnosti se nahaja, se je izpočetka branil priti v Rim. Ponudil je celo, da se raje zagovarja pred florentinskim inkvizitorjem, zgovarjajoč se pri tem na svojo visoko starost (bil je tedaj star 70 let) in na utrudljivo vožnjo v Rim. Med tem so minuli trije meseci in v Rimu so postali že nepotrpežljivi. Florentinski inkvizitor je zato dobil 20. decembra nalog, naj da Galileja zdravniško preiskati v pričo enega komisarija. Če bi lahko prišel, naj se ga aretira in privede, v slučaju bolezni, naj se pa to zvrši po minuli nevarnosti. To povelje zgleda na videz zelo ostro, toda povzročeno je bilo po Galileju samemu vsled njegovega obotavljanja in je bilo pač tedaj običajno. Do izvršitve te naredbe pa ni prišlo, ker se je 20. januarja 1633 Galilei sam napotil v Rim. Kakor vsi obtoženci, najsi so bili že to prelali ali škofje je bilo pričakovati, da bo zaprt v eni izmed

celic, ki so bile na razpolago pri kongregaciji. Naredili so pa pri njem izjemo in mu dovolili, da je smel stanovati pri svojem prijatelju in znanecu toskanskem poslaniku Niccoliniju. Šele pozneje so mu v svrhu hitrejšega zasliševanja naročili, naj se nastani v poslopju kongregacije. Vendar ne morda v jetniški celici, ampak dano mu je bilo na razpolago stanovanje obstoječe iz treh obširnih sob, hrano je pa še istotako dobival od poslanika Niccolinija, ki ga je medeno s svojo soprogo pogosto obiskoval. Tu v poslopju kongregacije je preživel 22 dni med 12. aprilom in 22. junijem. Njegovo zdravje ni pri tem trpelo najmanjše škode. Vse to nam podrobno pričuje Galilei sam v svojih pismih.

V celem je bil Galilei štirikrat zaslišan, prvič 12. aprila in zadnjič 21. junija. Vse zaslišavanje se je vrtilo glede sledečih treh točk: 1.) Galilei ni slušal kongregacije, ki mu je bila naročila, naj Kopernikov nauk povsem opusti in istega na noben način več ne uči. Tu ni šlo za drugega, kakor za nespornost. Inkvizicijsko sodišče je bilo 25. februarja naročilo Galileju, naj se popolnoma zdrži poučevanja ali brambe tega nauka. Drugi dan je bila ista prepoved še natančneje formulirana z besedami: Tega nauka naj na noben način ne vzdržuje, uči ali brani ne z besedo ne v spisih. To naredbo je bil pa Galilei zvedel samo po Belarminu, kateremu se je zdelo dovolj, če Galileju dopove, da ni dovoljen Kopernikovega nauka vzdrževati ali braniti. V bistvu je to

Inozemstvo.

Anglija.

Voditelj angleške delavske stranke Ramsay MacDonald je izjavil na velikem zboru Labour Party v Londonu 29. junija, da je vse eno, če je Anglija republika ali kraljevina. Glavno je, da se odpravi kapitalistični sistem, ki ga angleška kraljeva hiša nikakor ne vzdržuje. Ta izjava angleškega delavskega voditelja je bistveno enaka oni našega Kreka, da je on v svojem srcu republikanec, da pa zanj to vprašanje ni glavno, ker mu je vzor norveški državni sistem.

Sv. oče za mir.

Vedno večja napetost povzročena po zasedbi Francozov Poruhirja v Nemčiji je napotila sv. očeta, da je poslal državnemu tajniku apostolske stolice kardinalu Gaspariju lastnoročno pismo, v katerem povdarja, da se je političen položaj od posveta zborujočega v Genovi silno poslabšal. Jasno in točno je sv. oče povdarjal, da se mora prošnja Nemčije nepristransko proučiti, če je sposobna plačati odškodnine in da se zahtevki ne smejo tako naviti, da bi bil ogrožen obstoj Nemčije. Sv. oče je priporočal, naj se zasedba Poruhirja polagoma odpravi seveda šele potem, ko bo poruhirsko vprašanje razčiščeno. Nastop sv. očeta je precej razburil Francijo, toda drugi svet: posebno Angleži in Američani so milorjubni korak sv. očeta najtopleje pozdravili. Korak sv. očeta je vzbudil veliko občudovanje: v teh težkih urah, ko je vsa Francija v trepetu za svojo bodočnost, je izrekel jasno sodbo, kaj je prav in pravično za obe prizadeti stranki.

Anglija proti Franciji.

Anglija je zahtevala od Francije, naj se pogodi z Nemčijo. Angleži so za mirno poravnavo sedanjega spora med Nemčijo in Francijo, ker se boje gospodarskih posledic, če bodo Francozi nadaljevali svojo politiko sile proti Nemčiji, ki mora gospodarsko popolnoma propasti, če se ne bo kmalu odpravila zasedba Poruhirja.

Političen drobiž.

V Neaplju je bil 30. VI. z bodalcem ranjen podpredsednik italijanske zbornice Pietravalle. — V Pariz bo odpotoval čehoslovaški zunanji minister dr. Beneš, da bo vse pripravil za dr. Masarykov poset v Pariz meseca septembra in da bo posredoval v vprašanjih čehoslovaške trgovinske pogodbe s Francijo. — V Sinaji v Rumuniji bodo 20. t. m. zborovali državniški male entente, v kateri je tudi naša država organizirana.

V Avstriji

je zboroval na Dunaju avstrijski katoliški shod, katerega je zaključil dunajski nadškof kardinal dr. Piffl z govorom, v katerem je zborovalce pozval, naj žive po naukih Zveličarja in naj se vrnejo domov kot katoličani dejanja! Neobhodno je potreben nraven prerod vseh Avstrijcev, posebno mladine!

Jugoslavija.

Na ministrskega predsednika Pašića je streljal v sredo dne 27. junija 1923 l. 1897 rojeni Milan Rajić. Predsednik Jugoslovanskega kluba je ob tej priliki ostro obsodil vsak političen napad, kar je seveda v svodomiselnem tisku povzročilo silno cvilenje.

Vlada je pričela delati silo Radićevi hrvatski kmečki stranki in ji prepoveduje shode. Radić je izjavil, da je vse pripravil za bodoče volitve in da je svoje delovanje razširil tudi v Macedonijo. Radić pričakuje nove volitve jeseni.

× × ×

Na občnem zboru katoliškega akademičnega starešinstva, ki je zboroval dne 1. junija 1923 v srebrni dvorani hotela Union je bil izvoljen za predsednika tov. dr. Jože Puntar, osební prijatelj dr. Kreka, kateri je posebno veliko deloval v delavskih in v izobraževalnih organizacijah in je veliko sodeloval pri nekdanjem Krekovem delavskem glasilu »Naša Moč«.

je sveta kongregacija ta nauk prepovedala, sem smatral to stvar za indiferentno, misleč, da sta v naravi pač možna oba svetovna zistema bodisi Ptolomejev ali Kopernikov. Po obsodbi pa je prenehal v meni vsak dvom. Prepričan o modrosti svojih predstojnikov imam Ptolomejev nauk, da zemlja stoji in se solnce giblje za nedvomno resničen. Opomnili so ga, da njegov spis spranje nasprotno. »Ponavljam še enkrat, da se po obsodbi nikdar več nisem v srcu držal obsojenega nauka«. Ker kljub vsem nadaljnjemu spraševanju niso mogli sodniki več spraviti iz njega, so ga odpustili v njegovo bivališče v poslopiju kongregacije.

Naslednji dan so ga peljali v veliko dvorano dominikanskega samostana, kjer je bila razglašena obsodba. Prepovedana je bila tedaj njegova knjiga Dialogo in sam obsojen v zapor za nedoločen čas, za pokoro pa mu je bilo naloženo, naj moli skozi tri leta vsak teden enkrat 7 spokornih psalmov vendar s tem pristavkom, da se mu lahko ta kazen spremeni ali tudi povsem odpusti. Obsodbo, katero je podpisalo sedem kardinalov, je poslušal Galilei stoji in z odkrito glavo. Nato je kleče, z roko dotikaje se evangelijev bral v italijanskem jeziku sestavljen preklic; katerega je potem lastnoročno podpisal.

Že na dan njegove obsodbe je papež spremenil narokovano mu kazen. Namesto ječe mu je bila določena kot bivališče palača velikega vojvode toskanskega, zna-

Tobačno delavstvo.

V ljubljanski tobačni tovarni so uvedli pred nekaj časa takozvane »dekade«, t. j. da izplačujejo delavcem njih borni zaslužek vsakih deset dni. Delavstvo se proti temu buni, kar je naravno. Od postojne tovarne v Ljubljani je bila navada, da se je delavstvu izplačevalo tedensko, kar tudi najbolj ustreza delavskemu gospodarstvu. Za upravo to ne more biti olajšava, delavstvu pa dela neprilike, ker ob določenih tedenskih rokih ne dobi denarja. Izplačevanje se je vršilo ob petkih, ob sobotah pa so delavske družine mogle nakupiti živil itd. Sedaj pa delavci pravzaprav dostikrat ne vedo, kedaj bo denar, posebno, če so prazniki. To je treba popraviti. Posl. Gostinčar je zato vložil tozadevno vprašalno vlogo na fin. ministra, v kateri zahteva uvedbo prejšnjega izplačevalnega reda. Ali tobačna uprava res nima resnejega dela, kakor s takimi stvarmi gnjaviti delavstvo!

Izplačevanja medz v tobačni tovarni v Ljubljani. Poslanec Gostinčar in dr. Kulovec sta vložila na fin. ministra sledečo interpelacijo:

V ljubljanski tobačni tovarni je bila od početka tovarne navada, da so se delavske mezde (plače) izplačevale redno tedensko. Tedensko izplačevanje plač delavcem, je najpripravnejše in za delavce koristno. Ako dobi delavec redno vsaki teden svoj zaslužek, potem si svoje razmere mnogo lažje uredi, kakor pa v daljših plačilnih rokih. Toda Uprava Monopola ali pa vodstvo tovarne v Ljubljani, je uvedlo desetdnevno izplačevanje delavskih zaslužkov, kar je med delavstvom vzbudilo veliko nevoljo. V kolikor more vplivati ta odredba na olajšanje pisarniškega dela, gotovo ni tolike vrednosti, da bi se s tem zametaval stari red in se budilo nezadovoljstvo delavstva. Ker je tedensko izplačevanje delavskih plač v Ljubljani sploh in tako tudi v tobačni tovarni stara navada in je to delavcem najbolj prikladno, državo pa nič ne stane, si Vas, gospod minister, dovoljujem vprašati: Ali ste voljni odrediti, da se delavske plače izplačujejo tedensko in sicer kakor so se pred izpremembo?

Razmere strokovnih mojstrov v tobačni tovarni v Ljubljani. Poslanec Gostinčar je vložil na ministra financ sledeče vprašanje: Strokovni mojstri tobačne tovarne v Ljubljani so že lansko leto predložili temu vprašanju priloženo vlogo za zboljšanje njih gmočnega položaja, ki pa vključuje obljubi do sedaj še ni rešena.

Ker je zadeva z ozirom na slab položaj za strokovne mojstre nujna, si Vas, gospod minister, dovoljujem vprašati:

Ali vas je volja ugoditi prošnji strokovnih mojstrov tobačne tovarne v Ljubljani, ki so jo vložili že lansko leto in je priložena temu vprašanju?

Prosim pismeni odgovor.

Sprejmite, gospod minister, zagotovilo mojega osebnega spoštovanja.

Beograd, 25. junija 1923.

Jos. Gostinčar, s. r. nar. poslanec.

† **Dr. Bilinski.** Dne 15. junija je umrl na Dunaju znameniti mož Poljak po narodnosti Bilinski. Ta mož je bil svojedobno guverner avstro-ogrske banke, bil je avstrijski fin. minister in pozneje skupni finančni minister. Za dobo, ko je bil finančni minister, je uvedel za tobačno delavstvo starostno preskrbo — provizijo. Vsled tega dela si je pridobil simpatije vsega tobačnega delavstva. Ko se mu je za to delo zahvalil posl. Gostinčar, mu je odgovoril: »To tobačna tovarna lahko zmore«.

Naše služkinje.

Prireditve društva služkinj. V nedeljo 24. VI. smo imeli v Belgradu prijetno in za tukajšnje razmere značilno prireditev. Tukašnje društvo služkinj je priredilo ljubko zabavo z deklamacijami in igrico: »Oj ta Polona«. Deklamacije so članice prednašale prav dobro. Igra je pa vzbudila obilo smeha. Igralke bi mogle nastopiti pred širšim občinstvom.

Društvo služkinj je za tukajšnja slovenska, hrvatska in druga dekleta velike važnosti. Pridobilo si je med občinstvom že veliko zaupanja. — Tako v Beogradu v tem oziru prednašajo pod spretnim vodstvom g. katoliškega župnika Wagnerja — delavke.

na pod imenom vila Medici. Na prošnjo njegovih prijateljev je smel tudi to nekaj dni kasneje (dovoljenje papeževo datira z dne 30. junija) zamenjati s Sieno, kjer mu je nadškof Askacij Piccolomini ponudil gostoljuben sprejem. Odpotoval je tje 6. julija. Pa tudi od tu si je hrepenel domov. Zato mu je že 1. decembra 1633 papež dovolil, da se sme naseliti v svojo vilo Arcetri pri Florenci z omejitvijo, da izvzemši svojih prijateljev in sorodnikov ne sme nikogar sprejemati. Dobri »prijatelji« so ga med tem zopet naznanili kongregaciji, češ da so bile njegove izjave začasa njegovega bivanja v Sieni »malo katoliške«. To je povzročilo, da mu do leta 1637 ni bil dovoljen vstop v Florencio samo. Tega leta je bil Galilei popolnoma oslepel, nakar mu je florentinski inkvizitor sam izposloval to dovoljenje. Vendar ne smemo misliti, da je Galilei vsled svoje obsodbe prekinil svoje študije. Udal se je bil v svojo usodo in pridno dalje študiral. Kot sad tega študija je izšlo l. 1638 v Leyden njegovo najzrelejšo delo: Dialoghi delle nuove scienze, katero je posvetil grofu de Noailles. Vendar so bili šteti dnevi njegovega življenja. Umrl je 8. januarja 1642, potem ko je na smrtni postelji dobil od papeža zadnji blagoslov. Najprej so ga pokopali v neko kapelico tik poleg bazilike Santa Croce. L. 1734 so pa prenesli njegove zemeljske ostanke v cerkev samo, kjer mu je postavljen tudi lep spomenik.

(Dalje prihodnjič.)

SZTD.

Zidani most. Na dopis zavednih sodrugov cementne tovarne v Zidanem mostu, ki ga je priobčil sodrug »Naprej« v št. 138., odgovarjamo zavednim sodrugom cementne tovarne v Zidanem mostu, katerim se že bliža zaslužni pokoj.

Da pa bo delavstvo cementne tovarne imelo vsaj nekoliko spomina na nje, bomo danes podčrtali njihovo zavednost malo bolj obširneje.

Da niste hoteli podpisati spomenice, ni naša krivda. Da vas nismo vabili na seje, sestanke, razgovore itd. je laž.

Evo vam dokaz.

Podružnica cementnih delavcev v Zidanem mostu. — Pozivljam Vas, da pošljete jutri 24. t. m. ob 8. uri dopoldne v dvorano g. Perdiha polnomočno zastopnike. V slučaju, da se odzovete se naša sklicana seja pretvori v javen razgovor skupnega nastopa.

V svrhu sporazuma smo pripravili svoje zahteve deloma spremeniti, s tem je odstranjen vsak izgovor.

Ako se ne odzovete, nosite vso odgovornost vi.

Mislím sodrugi, da boste pozabili na strankarstvo in dokumentirali solidarnost, katero vedno povdarjate. Rešite torej čast vaše podružnice.

Zidani most, 23. 6. 1923.

* Ker se niste odzvali niti prvič, niti drugič, vas smatramo za protidelavske elemente, ki ste proti vsakemu zboljšanju delavstva. Da o tem ne boste dvomili, nam je priča Vas dopis, s katerim ste pokazali vso zavednost, kolikor jo pač more imeti človek, ki ima mesto možgan ajdovco. Da neznate izračunati od 1. marca do 15. majnika naraslo draginj, tega vam ne zamerimo.

Sedaj vas vprašamo:

Kako ste pri zadnjih pogajanjih zvišali delavske plače, da so prejeli nekateri 40, 30, 10, 9, 7 % poviška, nekateri pa — nič?

Take pogodbe, v katerih niso delavstvu zasigurane določbe prejšnjih udbnosti, so za v peč.

Gospodje sodrugi! Tako-le ste gospodarili v cementni tovarni. Ni čuda toraj, da po nji iščete svoje izgubljene možgane. Mislite mar, da vam homo res klerikalci iz vaših trdih betic odstranili ajdovco, katere imate toliko, da na možgane pri vas ni več možno misliti.

Povejte jasno, zakaj niste hoteli podpisati spomenice! Ako nam tega ne poveste si bomo poslužili vsehi sredstev, da bomo odkrili grehe, ki ste jih zakrivali med delavstvom. Delavstvo naj zve o vaši pretkanosti, uvideti mora: da niste za zboljšanje njihovega položaja, da ste delali roko v roki s podjetnikom, da niste za enoten nastop, kakor to vedno povdarjate, da ste s terorjem vrgli tov. S.... na cesto. Dalje bo iz vsega tega delavstvo uvidelo, da ste največji demagogi in srahopetci, saj niti vaš pred kratkim izvoljeni zaupnik ne vrši svoje dolžnosti.

Zakaj vas je delavstvo zapustilo? Odgovor, ker vam ne zaupa več! Samo vas je zapustilo in se zateklo k nam, ker od vas itak nima kaj pričakovati.

Ne mislite, da vas morda kličemo na pomoč, storili smo le svojo dolžnost.

Ker se niste odzvali našemu pozivu, smo delali sami in vsaj nekoliko že popravili od vas povzročene grehe.

Poleg tega vam še povemo, da Peter Lombard ni nikak pretepač in nikdar tega ni učil in tudi ne zagovarja nikogar, naj si bo ta, ali oni.

Če pa želite statističnih podatkov v surovih napadih vaših sodrugov, ko so s terorjem organizirali, (ker sicer itak ne bi imeli članov) smo vam na razpolago.

Sodrugi! Šole, šole vam manjka. Svetovali bi vam, da vzamete v roko »Knjigo o lepem vedenju« in pa »Socializem«.

Delavci cem. tov.

Čevlje kupujte z znamko »Peko« tovarn Peter Kozina & Ko., ker so ti priznani najboljši. Glavna založba Ljubljana Breg 20, na drobno Aleksandrova cesta 1.

Novice iz Tržiča.

Trdosrčnost kapitalizma. Za štiridesetletno službovanje namesto diplome, vržen na cesto. Alfonz Mally, tovarnar v Tržiču, je odpovedal delo Janezu Majeršiču, kateri je zvesto delal pri podjetju že nad štirideset let. Ako bi si imenovani delavec ne bil ustvaril še pred vojno svojega domovja, bi zdaj trpel največje pomanjkanje! Tako se bo pa že preživel, dokler ne bo dobil dela. Današnje moderno družbo, ki je prežeta materializma in liberalizma, znači trdosrčnost in zakrnenost srca do gmočno slabejšega. Majeršičev slučaj je silno žalosten in naj delavstvo zna, da se bodo take neusmiljene trdote sile odpravile z močjo močne delavske politične in strokovne organizacije.

Krajevni odbor SLS v Tržiču. 18. junija t. l. je zboroval občni zbor krajevnega odbora SLS v Tržiču, kateri ni mogel do pravega življenja, odkar je umrl rajni g. župnik J. Potokar. Sedaj je upati, da pride zopet do aktivnega dela, ker se nahaja v dobrih rokah.

Strokovna zveza držav. cestarjev.

Dne 8. t. m., to je v nedeljo se vrši ustanovni občni zbor skupine za gradbeno sekcijo Kranj, na Brezjah v gostilni g. Finžgarja, ob pol 10. uri.

Delavec je vsakdo, ki živi pretežno od svojega osebnega zaslužka!
Vsi delavci v Delavsko Zvezo!

Viničar.

Ljutomer. V nedeljo 1. julija je priredila strokovna Zveza viničarjev in kmetijskih delavcev v Ljutomeru v gostilni »Triglav« svoj društveni shod. Shod je bil dobro obiskan udeležili so se ga tudi zastopniki od skupine Svetinje in sv. Miklavž. Začel se je ob 8. uri in je trajal do pol 10. ure, tov. Andrej Semenič iz Maribora je jasno orisal delovanje strokovne zveze, kaj vse se je ukrenilo za viničarje glede podpore, zavarovanja in o rešitvi viničarskega vprašanja in je zbuhal do ne omaga-jo, temveč se še bolj vneto poprimejo organizacije in gledajo, da pridobijo vse svoje tovariše v svojo sredo. Posebno vnetje je za Delavsko zvezo, za katero se je sklenilo, da se v kratkem času priredi velik shod in ob- enem ustanovitev Delavske zveze, nakar se je lepo uspeli shod mirno zaključil.

Dragi tovariši, kaj smo obljubili in sklenili? Glej- mo torej, da bomo tudi isto z vso vnetostjo in ne- omahlivostjo tudi vršili, na delo torej in skrbno pri- dobivajmo tovariše v naše vrste. Kajti odvisno je od nas samih in toraj čim več nas bo, tem večja bo moč in večji uspeh. Ne bodimo zaspani, ampak na delo in po- kažimo, da se zavedamo in da nočemo biti zadnji. Ne po- zabimo tudi na naš list »Pravica«. Bog živi.

Rudar.

Velenje. V nedeljo, dne 15. julija je za Šaleško do- lino delavski praznik. Zjutraj ob 8. uri se prične delav- sko zborovanje v Velenju na dvorišču pri g. Valenčaku in bode trajalo celo dopoldne. Povabljeni ste vsi rudarji in delavci vseh strok, ki se s svojim pretežnim delom preživljate iz celega šoštanjskega sodnega okraja! Ta zbor je važen za vso delovno ljudstvo, zato od vseh so- sednjih občin pridite sigurno.

Popoldne istega dne, pa se vrši ob 3. uri istotam politično zborovanje za delavce in kmete, nato pa se vrši velika ljudska veselica v prid »Delavske Zveze«. Srečolov, šaljiva dražba, pošta, ameriški zapor, godba in petje ter prosta zabava. Prijatelji, komur je za pouk in pošteno zabavo, vsi na zbor in veselico!

Na obeh shodih govori več govornikov od blizu in iz Ljubljane, Celja, itd., med njimi tudi eden izmed državnih poslancev.

Jug. strokovna zveza rudarjev Velenje.

× × ×

Velenje. Ponovno še enkrat javljamo in opominja- mo vse člane, da redno plačujete za list in organizacijo, ker tiskarna ne tiska zastoj, drugače je primorana upra- va list ustaviti in tudi ne bode deležen nihče nobenih dobrot od organizacije. Zveza rudarjev, Velenje.

Gibanje „Delavske zveze za Slovenijo“.

Vabilo na ustanovni občni zbor »Okrajne delavske zveze v Preski«, ki se vrši dne 8. t. m. ob 3. uri pop. v društvenem domu v Preski. — Delavci in delavke, pri- dite na ta občni zbor v polnem številu in pripeljite s se- boj tovariše in tovarišice vseh delavskih stanov iz naše okolice! Odbor Delavske zveze v Preski.

Vabilo na ustanovni občni zbor »Okrajne delavske zveze za Vič«, ki se vrši dne 12. t. m. ob 8. uri zvečer v društveni dvorani na Viču. — Dnevni red: 1. Govor predsednika D. Z., tov. dr. Andreja Gosarja. 2. Govor tajnika D. Z. Franceta Žužka. 3. Sprejem pravil. 4. Voli- tev odbora. 5. Slučajnosti.

Tovariši in tovarišice! Na ta občni zbor mora po- staviti Vič brez izjeme vse tiste, ki se preživljajo od svo- jega osebnega dela! Naj živi delavska zavest, naj živi delavska stanovsko-politična organizacija!

Pripravljalni odbor za O. D. Z. na Viču.

Zgodovinske anekdote.

Odklonitev rokopisov na Kitajskem.

Kitajski predniki so zelo hladnočutni in nočejo niko- gar žaliti. Če zavrnejo kak rokopis, tedaj odgovor tako osladkajo, da se čuti dotičnik še zelo počaščenega. Po- glejmo, kako odgovori urednik pošiljatelju odklonjenega rokopisa:

»Slavni brat solnca in meseca! Poglej na tvojega suznja, ki se valja pred tvojimi nogami, ki poljublja tla pred teboj in ki prosi od tvoje usmiljenosti milosti, da živi in govori.

Vzhičeni smo brali tvoj rokopis. Pri ostankih na- ših pradedov ti prisegamo, da še nikdar prej nismo brali takega mojstrskega dela. — Prisega pri ostankih prade- dov je pri Kitajcih največja rotitev. — Če bi mi tvoje delo natisnili, bi nam Njegovo Veličanstvo cesar zapo- vedal, da se moramo odslej za vse večne čase ravnati po njem; zapovedal bi nam, da ne smemo nikdar več ničesar natisniti, kar bi bilo enako tvojemu delu. In tako bi morali čakati gotovo deset tisoč let na kaj podobnega.

Zato ti pošiljamo trepetaje tvoj rokopis nazaj in te prosimo desetstokrat za odpust. Poglej mojo roko pri tvojih nogah, roko tvojega suznja!«

KUPUJTE PRAVICO!

»Pravica se dobi v prodaj v sledečih ljubljanskih trafikah:

Šterkovič, Dunajska cesta. — Šoukal, Pred Škofijo. Sitar, Florjanska ulica. — Bič, Ambrožev trg. — Jeler, Krakovski nasip. — Posamezna številka stane 1 Dinar.

Inserirajte v „PRAVICO“!

Ljudska posojilnica v Ljubljani

(v lastni hiši tik za frančiškansko cerkvijo)

obrestuje vloge brez odbitka po

5%

Stanje hranil. vlog nad 120.000.000 K.

Stanje rez. zakladov nad 1.000.000 K.

Dobra gospodinja skrbi,

da ima njena hiša pri najmanjših izdatkih vseeno snežnobelo perilo. Zato uporablja ona le **MILO** z znamko „GAZELA“.

KNJIGOVEZNICA, KARTONAŽA IN GALANTERIJA

MIROSLAV BIVIC

Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 29

se priporoča slavnemu občinstvu ter p. n. tiskam za cenj. naročila vseh v to stroko spadajočih del.

VELIKA ZALOGA ŠOLSKIH MAP, NOTEZOV IN BLOKOV.

Cene nizke! Postrežba točna! Delo solidno!

Ustanovljena leta 1911.

Hranilnica kmetijskih občin

Dunajska cesta št. 38 v hiši Zadrugne zveze nasproti „Bavarskemu dvoru“.

Hranilnica kmečkih občin sprejema in obrestuje hra- nilne vloge po

5%.

Rentni in invalidni davek plačuje od 1. julija 1922 dalje hranilnica sama. — Vložne knjižice drugih denarnih zavodov sprejema kot gotov denar ter se obrestovanje ne prekine.

Hranilnica kmečkih občin v Ljubljani je pupilarno varen zavod, v katerega nalagajo kr. sodišča denar mladoletnih. Njeno po- slovanje je pod nadzorstvom posebnega komisarja kot zastop- nika pokrajinske uprave v Ljubljani. Posojila daje na zemljišča, občinam in korporacijam na amortizacijo.

Naročajte

„SOCIALNO MISEL“
mesečnik za vse panoge socialnega in kulturnega življenja.

Urejujejo:

dr. A. Gosar, Fr. Terseglav in dr. Engelbert Besednjak.

Naročnina za l. 1923 znaša: za Jugoslavijo 40 D., za inozemstvo 50 D., posamezna številka stane 5 D.

Dobi se še tudi celoten l. letnik za ceno 30 D.

Naroča se pri upravi „Socialne Misli“, Ljubljana, Jugoslovanska tiskarna, kolportajni oddelék, Poljanski nasip 2.

Prometni zavod za premog d. d. v LJUBLJANI

prodaja iz slovenskih premogovnikov

velenjski, šentjanški in trboveljski premog

vseh kakovosti, v celih vagonih po originalnih cenah premogovnikov za domačo uporabo kakor tudi za industrijska podjetja in razpečava na debelo

inozemski premog in koks vsake vrste in vsakega izvora

ter priporoča posebno

la čehoslovaški in angleški koks za livarne in domačo uporabo, kovaški premog, črni premog in brikete.

Naslov: Prometni zavod za premog d. d. centrala v Ljubljani, Miklošičeva c. 15/II

Podružnica v Novem Sadu (Bačka).

Denar meče proč vsak član

I. delavskega konsumnega društva v Ljubljani,
kateri ne kupuje vseh svojih potrebščin pri zadrugi.

Namesto, da bi krepili svojo lastno organizacijo, nosijo denar mnogokrat v žepe svojih nasprotnikov.

Taki člani utrpel dvojno škodo: Pr- vič plačajo enako blago dražje, dru- gič zgube 3% blagovni popust.

Vsak naj si ogleda našo manufakturno za- logo in naj se sam prepriča, da je najbolje kupiti pri lastni zadrugi bodisi v Ljubljani ali njenih poslovalnicah na deželi.